Creștinul și problemele psihologice

Creștinul și problemele psihologice

Cuprins

1. Problemele psihologice – vechi de când există omul

2. Încercări ale omului de a rezolva problemele psihologice

3. Credincioşii au şi ei probleme psihologice

4. Ce recomandă Scriptura pentru problemele psihologice

5. Contextul istoric al apariţiei psihologiei ca ştiinţă

6. Ce fel de ştiinţă este de fapt psihologia?

7. Psihoterapia poate uneori chiar să creeze probleme mai mari

8. Ce se cuvine pentru creştin când psihoterapia este la modă?

9. Manipularea psihologică – mijloc al “stăpânitorului lumii acesteia”

1. Problemele psihologice – vechi de când există omul

Trăim într-o epocă în care este un lucru obişnuit să se apeleze la psihologi din diferite motive, cum ar fi:

1) aprecierea punctelor tari şi a punctelor slabe ale personalităţii cuiva pentru a putea stabili în ce măsură acea persoană ar putea face o anumită muncă (şofer, pilot de avion, poliţist, militar etc.) sau pentru a ocupa o anumită funcţie – pentru care companiile angajează psihologi;

2) oricând o persoană are ceva neînţelegeri în familie, conflicte la locul de muncă, nelinişti, temeri, nemulţumiri - uneori acestea fiind de aşa natură încât persoana este chiar afectată de diferite boli psiho-somatice – este obiceiul ca să meargă la un psihoterapeut în ideea că acel specialist l-ar putea ajuta să-şi rezolve acele probleme psihologice.

Problemele psihologice nu sunt nicidecum ceva modern, ci vechi de când omul, însă s-a ajuns să se pună accent pe ele în special în ţările “civilizate” şi mai bine dezvoltate economic, în mod evident pentru că în aceste ţări nu sunt lipsuri materiale mari, ci oamenii au în general asigurat un minim necesar pentru a trăi, şi, nefiind chinuiţi de foame, sunt în schimb chinuiţi psihic de fel de fel de nemulţumiri şi nelinişti.

În Scriptură vedem că Adam, primul om, este şi primul care a avut mari probleme psihologice. Şi Scriptura arată clar că la originea problemelor psihologice este păcatul, neascultarea de Dumnezeu, Creatorul, de care omul este dependent, după cum şi în natură “toate se ţin prin puterea cuvântului Lui”. Omul are nevoie de Dumnezeu, şi nu poate trăi fără El, dar, pe de altă parte, prin firea lui păcătoasă, are dorinţe care sunt contrare voinţei lui Dumnezeu, ceea ce face ca omul să nu se poată apropia de El şi să fugă de El. Şi încercările omului de a face ceva pentru a se împăca cu Dumnezeu şi a fi primit de El nu au efecte mai bune decât şorţurile din frunze de smochin pe care şi le-a făcut Adam: când a auzit “glasul lui Dumnezeu”, pentru întâlnirea cu care se străduise să se pregătească, s-a simţit incapabil să stea înaintea Lui şi a căutat să se ascundă.

Aşa că omul care nu poate sta înaintea lui Dumnezeu caută mereu, fie să facă fel de fel de lucruri prin care să se pregătească pentru întâlnirea cu el – şi atunci, indiferent cât s-ar strădui, tot nepregătit este şi se simte groaznic, fie caută să se ascundă, să-L ignore pe Dumnezeu şi să-şi umple viaţa cu fel de fel de lucruri – dar nici atunci nu poate avea linişte pentru că sufletul omului este nemulţumit şi nu are pace, fiind tot însetat după Dumnezeu, chiar dacă în mod conştient omul nu recunoaşte aceasta.

2. Încercări ale omului de a rezolva problemele psihologice

Simţind nevoia de ceva mai înalt decât el însuşi, dar fugind de Dumnezeul cel viu şi adevărat, omului nu i-a rămas decât să-şi creeze dumnezei după “chipul şi asemănarea lui”, care, în imaginaţia lui, îl ajută în ceea ce urmăreşte el şi îi îngăduie ca, deseori în schimbul unui preţ plătit, să-şi satisfacă măcar unele pofte. Aşa au apărut “idolii”, cuvântul idol provenind din limba greacă, unde are semnificaţia de “imagine”, ceea ce arată clar că, în condiţiile în care omul simte că există forţe care ies din sfera în care el poate avea controlul, dar refuză să-L păstreze pe Dumnezeul adevărat în conştiinţa lui – pentru că ştie că nu poate sta înaintea Lui - , îşi creează imagini – evident mai mult sau mai puţin depărtate de adevăratul Dumnezeu - cu care poate trăi. Aşa au fost creaţi vestiţii zei Egiptului şi zeii mai obscuri ai altor popoare. Poate că cea mai clară ilustrare că idolii sunt creaţi după “chipul şi imaginaţia omului” – de unii care par a fi pus în practică, încă înainte de a fi fost enunţat, principiul umanist că “omul este măsura tuturor lucrurilor” – o avem în mitologia greacă, unde zeii au toate poftele şi viciile oamenilor: se invidiază, se ceartă, comit adulter şi în general se poartă faţă de oameni ca nişte copii cu jucăriile lor.

Atunci, nu trebuie să fim surprinşi că, începând din secolul al XIX-lea, filozofii materialişti au avut atâta audienţă, când ei aveau perfectă dreptate că religiile (adică acele credinţe sistematizate şi instituţionalizate) nu sunt decât născociri ale imaginaţiei omului cu scopul de a-l linişti întrucâtva de teama de necunoscut, pentru că, într-adevăr aşa şi erau.

Şi, ca mijloc de comunicare cu zeii, în afară de preoţii care aduceau jertfe – ca preţ pe care omul îl plătea având speranţa că va fi ajutat să primească ceea ce doreşte el -, au apărut ghicitori, “cititori în stele”, mediumi, care pretindeau a fi în legătură cu zeii sau cu nişte spirite superioare, că le puteau spune oamenilor ce îi aşteaptă şi că le puteau da îndrumări în anumite situaţii. Nu putem şti câţi dintre aceia care practicau asemenea lucruri erau pur şi simplu nişte şarlatani care doreau să profite de naivitatea altora şi câţi erau chiar în relaţie cu nişte “duhuri necurate” – spun aceasta pentru că Scriptura interzice poporului lui Dumnezeu să apeleze la asemenea mijloace, fie că este vorba de Israel, poporul pământesc, fie că este vorba de creştini. Şi putem vedea, în cartea Faptele apostolilor, cum apostolul Pavel, în Cipru l-a înfruntat pe vrăjitorul Elima, iar în Filipi a respins mărturia sclavei care “avea un duh de ghicire” şi a făcut să iasă din ea acel duh de ghicire.

Aceşti ghicitori şi mediumi aveau, în principiu, pretenţia de a rezolva acelaşi gen de probleme pe care vor să le rezolve azi psihoterapeuţii cu diplome academice, care pot prezenta ca argumente pentru ştiinţa lor solidă multe volume scrise începând de la Freud, părintele psihanalizei, până în prezent. Chiar dacă între cele două categorii de persoane există mari diferenţe în ceea ce priveşte modul de reprezentare al problemelor şi limbajul folosit, ambele au în principiu ca obiective rezolvarea aceluiaşi gen de probleme.

Şi scriptura ne spune câte ceva despre ghicitorii şi cititorii de vise din Egiptul antic. Astfel, în capitolul 40 ni se spune cum şeful paharnicilor şi şeful brutarilor au avut, fiecare în parte, câte un vis şi erau foarte tulburaţi şi ar fi dorit să fie cineva care să le interpreteze visele. Cei care au cercetat istoria Egiptului spun că în acea vreme existau oameni specializaţi în interpretarea viselor şi existau chiar cărţi care ajutau la aceasta, deci, într-un fel, putem spune că existau anumite autorităţi în domeniu, la care apelau oamenii. Atunci, să facem un mic exerciţiu şi să gândim cum s-ar fi putut interpreta acele vise fără a avea revelaţiile din partea lui Dumnezeu pe care le-a avut Iosif. În cazul şefului paharnicilor, faptul că el a visat că storcea strugurii şi făcea must poate fi uşor înţeles ca un vis care era o aducere aminte a ceea ce făcea în zilele lui bune, când nu era în închisoare: perfect logic şi rezonabil, dar nimic altceva decât revelaţia din partea lui Dumnezeu nu ar fi permis prezicerea cu exactitate a faptului că trei ciorchini de struguri înseamnă trei zile şi că după acele trei zile şeful paharnicilor avea să fie eliberat. Apoi, şi în cazul visului şefului brutarilor s-ar fi putut găsi o explicaţie la fel de rezonabilă: coşurile cu pâine şi prăjituri reprezentau, în modul cel mai normal, ceea ce brutarul trebuia să pună înaintea lui Faraon, iar faptul că păsările au mâncat din acelea arată neglijenţa şefului brutarilor şi că, din vina lui, Faraon nu a fost servit aşa cum se cuvenea. Iarăşi, fără o revelaţie din partea lui Dumnezeu, Iosif nu ar fi putut spune că trei coşuri înseamnă trei zile şi că după acele trei zile va urma pedeapsa cu moartea.

Au urmat visele lui Faraon, pe care niciunul dintre specialiştii Egiptului nu le-a putut interpreta, eveniment care, după mai mulţi ani, l-a făcut pe şeful paharnicilor să-şi amintească de interpretările minunat de exacte pe care Iosif le-a dat pentru visele lui şi ale şefului brutarilor. Iarăşi, dacă este să gândim cu logica normală omenească, şapte vaci grase şi frumoase înseamnă prosperitate, iar şapte vaci slabe înseamnă lipsă şi foamete, şi tot aşa cu cele şapte şi şapte spice, dar, fără revelaţia din partea lui Dumnezeu, Iosif nu ar fi putut spune exact că este vorba de şapte ani de belşug şi şapte ani de foamete. Altfel, de unde să ştie că nu era vorba de şapte zile bune şi şapte zile rele, sau şapte luni şi şapte luni? Iată că omul, cu priceperea lui poate oferi explicaţii logice rezonabile, dar numai revelaţia din partea lui Dumnezeu este aceea care dă răspunsurile corecte la problemele fundamentale ale existenţei omului.

Şi ştim cum cititori în stele, ghicitori şi mediumi au existat pe tot parcursul istoriei şi în Asiria, şi în Babilon, şi în Grecia antică – renumitul Oracol din Delfi – şi în Roma antică, şi până şi în zilele noastre există oameni care practică acestea.

3. Credincioşii au şi ei probleme psihologice

Spunem că sunt credincioşi aceia care îşi pun încrederea în Dumnezeul cel viu şi adevărat şi aşteaptă de la El rezolvarea problemelor existenţei lor. Credinţa însă, în general, nu îi face să fie în totul deasupra problemelor, ci au şi ei neliniştile lor şi temerile lor.

Ca la toţi ceilalţi oameni, problemele psihologice ale credincioşilor îşi au originea tot în păcatul care, de la Adam, s-a transmis tuturor oamenilor: “am fost născut în nelegiuire şi în păcat m-a zămislit mama mea” (Ps. 51.5), dar cel care crede în Dumnezeul cel viu şi adevărat nu-şi închipuie că va putea rezolva problema păcatului său prin strădaniile lui, ci aşteaptă de la Dumnezeu rezolvarea acelei probleme “spală-mi deplin fărădelegea mea şi curăţeşte-mă de păcatul meu” (Ps. 51.2).

Şi Psalmii arată în modul cel mai clar faptul că şi credincioşii au deseori sufletul tulburat de temeri şi nelinişti. În Psalmi, Duhul Sfânt exprimă gândurile şi sentimentele rămăşiţei credincioase a poporului Israel în mijlocul lumii care este împotriva Dumnezeului cel adevărat, împotriva lui Mesia şi împotriva celor care Îl aşteaptă. Unii dintre psalmi, numiţi mesianici, vorbesc în mod special despre Isus în timpul vieţii Sale ca om pe pământ şi despre venirea Lui în gloria împărăţiei. În Psalmi vedem două tipuri de probleme psihologice pe care le au credincioşii:

1) faptul că ei se simt păcătoşi şi nevredinici să stea înaintea lui Dumnezeu, iar pentru aceasta ei nu întrevăd altă soluţie decât harul lui Dumnezeu;

2) suferinţe cauzate în lumea care este împotriva lui Dumnezeu şi a lui Mesia şi a oricui mărturiseşte despre El şi Îl aşteaptă.

În special în ceea ce priveşte suferinţele din partea lumii, credincioşii găsesc în aceşti psalmi un sprijin deosebit pentru că Însuşi Domnul Isus a trecut prin aceste suferinţe în timpul vieţii Lui ca om pe pământ, astfel încât poate spune: “Domnul Dumnezeu mi-a dat limba unui învăţat ca să ştiu cum să ajut cu un cuvânt pe cel obosit... Mi-am dat spatele celor care mă băteau şi obrajii celor care-mi smulgeau barba. Nu mi-am ascuns faţa de batjocoră şi de scuipare” (Isa. 51.4-6). Însă trebuie avut în vedere că, în ceea ce priveşte neliniştile credinciosului legate de păcatele lui proprii, Psalmii nu spun despre cum ar trebui să fie trăirile credinciosului care are cunoştinţa că răscumpărarea lui este un fapt împlinit în urma jertfei desăvârşite a Domnului Isus, ci prezintă doar trăirile credincioşilor aflaţi sub lege, când exista doar o speranţă vagă – nu o cunoaştere clară - că Dumnezeu va da har. Totuşi şi în prezent sunt încă mulţi credincioşi care trăiesc dominaţi de un spirit legalist şi nu se bucură de faptul că “avem pace cu Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos” (Rom. 5.1), astfel încât şi sub acest aspect Psalmii sunt de folos multor credincioşi.

Dar nici creştinii care se ştiu mântuiţi prin credinţa în Domnul Isus, Fiul lui Dumnezeu, care a coborât pe pământ ca om pentru a plăti preţul răscumpărării, nu sunt în totul liniştiţi şi fără probleme psihologice.

Problema psihologică tipică pentru orice creştin credincios este prezentată în Epistola către Romani, în capitolul 7, unde se prezintă conflictul dintre firea cea veche, cu păcatul moştenit de la Adam, care se manifestă prin "mădulare" strigându-şi "drepturile", şi firea cea nouă, născută din Dumnezeu, care îşi găseşte plăcerea în legea lui Dumnezeu. Şi este trist faptul că mulţi creştini pot să se zbată tot timpul vieţii lor în acest conflict fără să ajungă la eliberarea din sfârşitul capitolului 7 şi să aibă pace în suflet oricând se gândesc la Dumnezeu. Mai mult chiar, acest conflict care aduce suferinţe psihice grele, este exploatat de psihologii zilelor noastre pentru a susţine că a fi "creştin născut din nou" este de fapt o catastrofă, cu scopul declarat de a-i feri pe oameni să cadă într-o stare atât de rea.

Dar, chiar scăpând de acest conflict, creştinul nu poate fi în totul liniştit şi fără probleme într-o lume în care Domnul lui a fost crucificat şi care şi acum Îl respinge pe Hristos. Şi cum ar putea creştinul să fie confortabil, când Domnul lui a spus "dacă vrea cineva să vină după Mine să-şi ia crucea şi să mă urmeze" (Mat. 16.24). Iar expresia "să-şi ia crucea" nu înseamnă acea idee ce a intrat în "folclorul creştin", cum că "fiecare trebuie să sufere ceva anume şi să îndure", ci că trebuie să nu se aştepte la mai multe plăceri şi bucurii în lumea aceasta decât un condamnat care, în zilele Imperiului Roman, îşi lua crucea în spate şi se-ndrepta spre locul unde urma să fie crucificat. Cum ar putea un ucenic al Domnului Isus să fie scutit de suferinţe când Însuşi Domnul a avut de suferit şi El ne-a spus "nu este rob mai mare decât stăpânul său, nici trimis mai mare decât cel care l-a trimis"? Şi Scriptura ne prezintă genul de probleme psihologice care chiar fac îi cinste unui creştin. De exemplu, în capitolul 17 din Faptele apostolilor, ni se spune că lui Pavel "i se întărâta duhul în el văzând cetatea plină de idoli": adică un credincios nu poate fi indiferent când Domnul nu este deloc onorat în lumea aceasta şi nu poate să nu fie trist pentru faptul că mulţi oameni nu-L primesc pe Domnul Isus ca mântuitor şi se-ndreaptă spre pierzare. Şi tot la apostolul Pavel vedem o dorinţă arzătoare ca şi iudeii să-L primească pe Isus ca Domn: "Spun adevărul în Hristos, nu mint, conştiinţa mea mărturisind împreună cu mine în Duhul Sfânt, că am mare întristare şi necurmată durere în inima mea, pentru că aş fi dorit să fiu eu însumi anatema de la Hristos, pentru fraţii mei, rudele mele după carne, care sunt israeliţi, ale cărora sunt: înfierea, şi gloria., şi legămintele, şi darea legii, şi slujba, şi promisiunile, ai cărora sunt părinţii şi din care, după carne, este Hristosul, care este mai presus de toate, Dumnezeu binecuvântat pentru totdeauna!" (Rom. 9.1-5). Iată nişte gânduri şi sentimente minunate! Şi totuşi, singurul care poate da viaţa eternă este Hristos Însuşi şi nici un credincios, oricât de tare ar fi în credinţă, nu poate mântui vreun om. Apoi, chiar asemenea gânduri şi sentimente minunate şi dorinţa arzătoare ca şi alţii să fie mântuiţi pot să-l conducă pe credincios pe căi care nu sunt întocmai după voia Domnului, aşa cum putem vedea în cazul apostolului Pavel în Faptele apostolilor, în capitolele 20 şi 21, când, din dragoste pentru cei din naţiunea lui, Pavel era hotărât în duhul lui să meargă la Ierusalim, iar alţi credincioşi îl avertizau prin Duhul Sfânt să nu meargă la Ierusalim. Şi ceea ce s-a petrecut la Ierusalim, unde Pavel, care până atunci lăsase laoparte toate ritualurile legii ceremoniale, a fost pus să se supună unor asemenea rânduieli legale pentru a le face pe plac iudeilor, după care, cu toate acestea, era să fie rupt în bucăţi de mulţimea de iudei întărâtată, şi, în final a ajuns să fie închis, nemaiputând să-I slujească Domnului în libertate, arată clar că ascultarea de Domnul trebuie să aibă prioritate faţă de orice alte gânduri sau sentimente, oricât ar fi ele de nobile. Şi vedem că, în această privinţă chiar şi cei mai spirituali creştini pot face greşeli.

Totuşi ce bine ar fi dacă problemele creştinilor ar fi în exclusivitate cauzate de faptul că lumea şi stăpânitorul ei sunt împotriva lor după cum sunt împotriva lui Hristos! Pentru că atunci, în suferinţele lor, Domnul este prezent în Duh alături de ei şi le dă mângâieri şi "este un har, dacă cineva, datorită conştiinţei faţă de Dumnezeu, îndură întristări, suferind pe nedrept" (1 Pet. 2.19). Însă, în mod trist, de multe ori credincioşii au de suferit din cauza că încearcă să evite suferinţele pentru Numele lui Hristos conformându-se lumii, sau, mai rău chiar, pot să sufere pentru fapte pe care chiar justiţia omenească le-ar sancţiona. Cu privire la acestea Petru scria: "nici unul dintre voi să nu sufere ca ucigaş sau ca hoţ sau ca răufăcător sau ca unul care se amestecă în treburile altora; dar dacă cineva suferă ca şi creştin, să nu se ruşineze, ci să-L glorifice pe Dumnezeu în numele acesta" (1 Pet. 5.15-16). Şi, legat de aceasta, apostolul Pavel suferea şi fiind preocupat de umblarea credincioşilor din adunări, el dorind ca Domnul Isus să fie onorat prin tot ceea ce fac cei care mărturisesc numele Lui, aşa cum le spunea corintenilor: "sunt gelos faţă de voi cu o gelozie a lui Dumnezeu, pentru că v-am logodit cu un singur bărbat, ca să vă înfăţişez ca pe o fecioară curată lui Hristos. Dar mă tem ca nu cumva, după cum şarpele a amăgit pe Eva în viclenia lui, aşa şi gândurile voastre să fie stricate, îndepărtându-se de la simplitatea faţă de Hristos" (2 Cor. 11.2-3), şi, de asemenea, "mă apasă zilnic, preocuparea pentru toate adunările. Cine este slab şi eu să nu fiu slab? Cine se poticneşte şi eu să nu ard?" (2 Cor. 11.28-29).

Când este vorba de suferinţe pentru fapte care nu sunt bune poate că am fi înclinaţi credem că numai creştinii cei mai puţin spirituali suferă pentru că au făcut lucruri contrare cu voia lui Dumnezeu, dar Scriptura ne arată că până şi cei mai spirituali creştini pot ajunge să umble într-un mod care să nu-l onoreze pe Dumnezeu. Un exemplu în acest sens în Epistola către galateni, unde apostolul Pavel ne spune cum: "când a venit Chifa la Antiohia, m-am opus lui pe faţă, pentru că era de condamnat. Pentru că, mai înainte de a veni unii de la Iacov, el mânca împreună cu naţiunile; dar, când au venit aceştia, el se retrăgea şi se separa, temându-se de cei din circumcizie. Şi împreună cu el s-au prefăcut şi ceilalţi iudei, încât şi Barnaba a fost atras de prefăcătoria lor" (Gal. 2.11-13). Deci iată că orice credincios, indiferent de statura lui spirituală şi de experienţa lui de credinţă, trebuie să vegheze pentru ca, în orice privinţă, să umble într-un mod care să-L onoreze pe Domnul.

O problemă psihologică majoră în zilele noastre este depresia: atunci când omul nu mai are nici o speranţă şi nu mai vede pentru ce să lucreze şi pentru ce să lupte. Sigur că nu este normal ca un credincios să fie deprimat, ba chiar unii, când aud că un credincios este deprimat, mai se şi apucă să-l mustre şi îi prezintă problema în termeni de genul: "Trebuie să fii plin de bucurie! Sau cumva tu nu eşti credincios? Că nu se vede credinţa ta!" Celor care au tendinţa să se poarte în felul acesta le-aş recomanda să citească 1 Împăraţi 19. Marele profet Ilie, după ce, în ascultare, slujise cu credinţă Domnului mulţi ani şi făcuse înaintea Israelului apostat semne şi minuni care arătau clar că Yahve este Dumnezeu adevărat, spre deosebire de idoli, a ajuns să fie deprimat pentru că împărăteasa Izabela a poruncit ca el să fie omorât, iar împăratul Ahab, din comoditate, nu a avut nimic de obiectat la ceea ce spunea soţia lui şi lui Ilie i se părea că era singur şi că nu mai avea nici un rost pe pământ, până într-atât încât a spus: "Destul! Acum, Doamne, ia-mi sufletul, căci nu sînt mai bun decît părinţii mei". Şi totuşi iată că pe un credincios care a putut ajunge să fie atât de deprimat, Domnul a găsit potrivit să-l ia în cer cu un "car de foc". Spre deosebire de Ilie, care, în perioada legii, nu putea avea alte speranţe confirmate în Cuvântul lui Dumnezeu decât cele legate de o împărăţie a lui Israel pe pământ cu binecuvântări pământeşti, speranţele noastre sunt cereşti, pentru că în eternitate vom fi în cer alături de Domnul şi Mântuitorul nostru. Şi totuşi chiar şi creştinii pot să fie atât de deprimaţi încât să zică aşa cum zicea Ilie: „Doamne, ia-mi sufletul". Poate cu atât mai mult cu cât ei ştiu că va fi mai bine să fie cu Domnul decât în lumea aceasta atât de vrăjmaşă lui. Privind la cazul lui Ilie, oare am mai putea spune că Dumnezeu ar putea să abandoneze acum pe un credincios care este răscumpărat cu preţul sângelui Fiului Său preaiubit?

Am văzut deci că şi creştinii au probleme psihologice cât timp sunt pe pământ, că nu au ajuns la un fel de "nirvana", adică într-o stare de seninătate perfectă şi de detaşare completă de tot ceea ce este în lume. Dar un credincios cu adevărat spiritual poate spune ca apostolul Pavel: "Nu vorbesc despre lipsuri, pentru că eu am învăţat, în împrejurările în care sunt, să fiu mulţumit. Ştiu să fiu şi smerit, ştiu să fiu şi în belşug. În orice şi în toate sunt deprins şi să fiu sătul şi să fiu flămând, şi să fiu în belşug şi să fiu în lipsă. Am putere pentru toate în Hristos,

care mă întăreşte” (Fil. 4.11-13). Să vedem, în continuare, ce recomandă Scriptura pentru problemele psihologice de care credincioşii nu sunt scutiţi.

4. Ce recomandă Scriptura pentru problemele psihologice

“Suferă cineva dintre voi? Să se roage” (Iac. 5.13). Primul lucru pe care-l recomandă Scriptura celor credincioşi pentru orice fel de probleme este rugăciunea, aceasta fiind calea de comunicaţie cu Dumnezeul prin puterea cuvântului căruia se ţin toate lucrurile. Şi, oare cine ar putea rezolva mai bine orice fel de probleme? Iar, dacă El doreşte să conducă lucrurile în alt fel decât gândim noi, cine L-ar putea împiedica? Dar Dumnezeul nostru, care ne-a răscumpărat cu preţul Fiului său preaiubit sigur că doreşte să facă ceea ce este cel mai bine pentru noi, problema noastră fiind că deseori noi gândim altfel decât El. Atunci, soluţia pentru a ne pune de acord cu El este rugăciunea. Şi nu înseamnă neapărat că, un creştin spiritual gândeşte în mod automat exact cum gândeşte Domnul, iar cine are dificultăţi în a înţelege de ce anume Domnul îl face să treacă prin anumite încercări este cumva un fel de “credincios de mâna a doua”. Un exemplu în acest sens îl dă apostolul Pavel, care, în 2 Corinteni 12, scria: “ca să nu mă înalţ prin măreţia descoperirilor, mi s-a dat un ţepuş pentru carne, un sol al lui Satan, ca să mă pălmuiască, pentru ca să nu mă înalţ. Pentru aceasta de trei ori L-am rugat pe Domnul ca să-l depărteze de la mine. Şi El mi-a spus: «Harul Meu îţi este de ajuns; pentru că puterea Mea se desăvârşeşte în slăbiciune». Deci foarte bucuros mă voi lăuda mai degrabă în slăbiciunile mele, ca să locuiască peste mine puterea lui Hristos. De aceea, am plăcere în slăbiciuni, în insulte, în nevoi, în persecuţii, în strâmtorări, pentru Hristos; deoarece, când sunt slab, atunci sunt puternic” (2 Cor. 12.7-10). Daca un apostol a avut astfel de probleme şi a primit un astfel de răspuns la rugăciune, atunci noi nu trebuie să ne grăbim să-i judecăm aspru pe fraţii care au unele probleme şi sunt cumva tulburaţi şi să nu gândim că orice suferinţă a unui frate sau a unei surori este, în mod obligatoriu, o consecinţă a unui păcat, în felul în care obişnuiau să gândească fariseii, gândire care ajunsese să-i marcheze şi pe ucenicii Domnului Isus: “Rabi, cine a păcătuit: acesta, sau părinţii lui, că s-a născut orb?” (Ioan 9.2). Se poate întâmpla ca suferinţele să fie “încercarea credinţei voastre, mult mai preţioasă decât aurul care piere, deşi încercat prin foc, să fie găsită spre laudă. şi glorie şi onoare, la descoperirea lui Isus Hristos” (1 Pet. 1.7).

În afară de rugăciunea individuală, credinciosul care este într-o adunare poate beneficia de sprijin şi din partea altor credincioşi care să se roage împreună cu el pentru problemele lui. Şi într-o adunare sunt anumiţi credincioşi care au darul din partea Domnului pentru a face lucrarea de păstorire a sufletelor: “El a dat pe unii ... păstori şi învăţători” (Efes. 4.11). Şi Petru le spune bătrânilor adunării “păstoriţi turma lui Dumnezeu ... nu pentru câştig ruşinos, ci cu dragă inimă” (1 Pet. 5.2). Deci în adunare sunt fraţi care au din partea Domnului darul de a se ocupa de ceea ce au nevoie sufletele credincioşilor, de a le da din partea Domnului acea hrană de care au nevoie şi a-i apăra de gândurile nepotrivite cu care Satan ar vrea să-i chinuiască, aşa cum un păstor se îngrijeşte de oi ca să le hrănească şi să le păzească pentru a nu cădea pradă fiarelor.

Despre lucrarea pe care credincioşii trebuie s-o facă unii faţă de alţii sub aspect spiritual şi psihologic ne spune ceva şi capitolul 13 din Evanghelia după Ioan, când Însuşi Domnul Isus le-a spălat picioarele ucenicilor şi le-a spus: “Deci, dacă Eu, Domnul şi Învăţătorul, v-am spălat picioarele, şi voi sunteţi datori să vă spălaţi picioarele unii altora; căci v-am dat un exemplu, pentru ca, aşa cum v-am făcut Eu, să faceţi şi voi” (Ioan 13.14-15). Şi sunt unele biserici oficiale în care există ritualul prin care unii membri le spală picioarele altora, dar se pune întrebarea în ce măsură aceasta se face în Duhul în care a făcut-o Domnul sau dacă nu cumva este doar un ritual formal. Această spălare a picioarelor prezentată în Ioan 13 nu este spălarea unora care sunt murdari – cum ar fi cineva care trăieşte în păcat -, pentru că, lui Petru, care întâi a refuzat să-i fie spălate picioarele gândind că era o înjosire a Învăţătorului şi Domnului, iar apoi a cerut să-i spele şi mâinile şi capul, Domnul i-a spus: “Cine s-a scăldat nu are nevoie să i se spele decât picioarele, pentru că este în totul curat; şi voi sunteţi curaţi” (v. 10), ci este vorba de acea spălare pentru a înlătura lucrurile cu care, în mod inerent, se contaminează cel credincios în urma contactului cu această lume, astfel încât sufletul lui să fie înviorat şi să se poată bucura de părtăşia cu Domnul. De reţinut în mod special felul în care Domnul a făcut aceasta: nu a avut să-i mustre pentru că erau cât de puţin murdari, nici nu a reclamat că altcineva s-ar fi cuvenit să facă acea lucrare de a le spăla picioarele, ci Scriptura spune că “iubindu-i pe ai Săi, care erau în lume, i-a iubit până la capăt” (v. 1). Adică este o lucrare care se face din dragoste pentru fraţi. Şi nu este o lucrare care se adresează în mod exclusiv fraţilor, ci şi surorilor, deoarece, în 1 Timotei 5.10, când este vorba de virtuţile pe care trebuie să le fi arătat o văduvă pentru ca adunarea să se ocupe de nevoile ei materiale este menţionată aceea de a fi “spălat picioarele sfinţilor”. Deci iată că nu numai unii care au anumite daruri deosebite pot să ajute pe fraţii şi surorile care au unele probleme psihologice, ci orice credincios, fie frate sau soră, poate, din dragoste pentru Domnul, să facă o lucrare prin care să învioreze sufletul unuia care este obosit şi simte cumva o uscăciune sufletească.

Dar există şi, în mod trist nu puţine, cazuri când problemele psihologice au la origine un păcat accidental în viaţa credinciosului, care are ca efect întreruperea părtăşiei lui cu Domnul şi poate chiar şi cu unii fraţi. Atunci apostolul Pavel recomandă: “Fraţilor, chiar dacă va fi căzut un om în vreo greşeală, voi, cei spirituali, îndreptaţi pe unul ca acesta cu. duhul blândeţii, fiind atent la tine însuţi, ca să nu fii ispitit şi tu” (Gal. 6.1).

Un exemplu minunat pentru acest mod de a “îndrepta cu blândeţe” putem vedea în 1 Samuel 25, când David, fiind refuzat de Nabal, ale cărui bunuri le protejase mai înainte, luase hotărârea să distrugă orice bărbat din casa lui. Represalii extreme, pe care nici pe vremea aceea nu le-ar fi aprobat mulţi: fapte în mod clar de condamnat. Iar faţă de acestea, cum a procedat Abigail, femeia înţeleaptă? Nu i-a adresat nici un reproş, nici o mustrare, ci i-a oferit lucrurile de care avea nevoie amintindu-i de Domnul, care-l unsese împărat peste Israel şi avea să-l facă să se bucure din plin de binecuvântare. La cuvintele ei, David a recunoscut că pornise pe o cale rea şi a abandonat gândurile de răzbunare. Am avea noi înţelepciunea de a proceda ca acea femeie?

Tot cu privire la cazul când cineva are de suferit, Iacov spune: “Este cineva bolnav între voi? Să-i cheme la sine pe bătrânii adunării şi ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în Numele Domnului; şi rugăciunea credinţei îl va mântui pe cel bolnav şi Domnul îl va ridica; şi, dacă a făcut păcate, i se va ierta aceasta. Mărturisiţi-vă decia unii altora greşelile şi rugaţi-vă unii pentru alţii, ca să fiţi vindecaţi” (Iac. 5.14-16). Aceasta pentru că, cel care a păcătuit poate ajunge într-o situaţie de eclipsă spirituală, şi atunci, bătrânii adunării, adică aceia care au o mărturie de credinţă pozitivă recunoscută de mult timp şi care se pot ocupa de sufletele credincioşilor, prin rugăciune şi cuvinte potrivite pe care le primesc din partea Domnului îl pot ajuta să reintre în părtăşie cu Domnul, şi chiar să fie vindecat de acea suferinţă cauzată de păcat. Cât de trist este însă modul în care, în bisericile oficiale, clerul, alcătuit din persoane instituite în funcţii în urma unor studii în şcoli şi a unor examinări şi notări de către oameni, pretinde a face acele slujbe pentru care doar Dumnezeu Duhul Sfânt dă daruri şi pune în inimile

credincioşilor acea dispoziţie pentru a folosi darurile spre gloria Domnului. Astfel s-a ajuns, printre altele, la ritualul confesiunii în care preotul pretinde a absolvi de vină pe cel care se confesează. Iar mulţi dintre membrii clerului se poate să slujească pentru câştig material, nu “de bunăvoie”, nici “cu dragă inimă”, cum îndeamnă Petru.

Un creştin sigur că va spune: “Bineînţeles că tot ce spune Scriptura este valabil, dar, oare nu este de folos să beneficiem de descoperirile mai recente ale psihologiei? De ce să nu ne folosim şi de ceea ce a descoperit ştiinţa modernă?” Atunci, în cele ce urmează vom vedea în ce context istoric a apărut psihologia şi ce fel de ştiinţă este ea.

5. Contextul istoric al apariţiei psihologiei ca ştiinţă

Psihologia ca ştiinţă a apărut în Europa occidentală spre sfârşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. Era perioada marcată de progrese deosebite ale ştiinţei şi tehnologiei, când populaţia Europei occidentale nu mai era decimată de epidemii de ciumă şi era în general bine hrănită şi căpătase o încredere deosebită în puterea ştiinţei şi tehnologiei, despre care nu puţini credeau că va ajunge să rezolve toate problemele existenţei umane. Oamenilor le era clar că regii puteau fi detronaţi şi chiar decapitaţi: nu mai ţinea ideea că guvernanţii erau investiţi de Dumnezeu cu autoritate. Teoria evoluţionistă a lui Darwin câştiga teren părând să dea explicaţii naturaliste la ceea ce până nu demult se putea explica numai ca fiind creaţia lui Dumnezeu. Spoiala de creştinism a civilizaţiilor europene se cojea ici-colo lăsând să se vadă o imensă ipocrizie, cum a fost, de exemplu în cazul lui Charles Dickens – cel care a scris numeroase romane moralizatoare – care a fost descoperit că avea de mulţi ani o amantă. În aceste condiţii Nietzsche a proclamat că: “Dumnezeu a murit”, şi a avut destul de multă audienţă când a expus principiul “voinţei de putere”, care într-adevăr caracterizează istoria omenirii. Mai rămânea totuşi domeniul problemelor psihologice, care încă nu ajunsese să fie abordat “ştiinţific”, adică, de fapt, pornind de la premise naturaliste: în acele probleme oamenii apelau în continuare la preoţi şi pastori. Trebuia ca Satan, stăpânitorul lumii acesteia să facă ceva în această privinţă pentru a domina mai puternic lumea şi a-L exclude pe Hristos pe cât posibil.

Acesta este cadrul în care Sigmund Freud – născut în 1856 cu numele Sigismund Schlomo Freud – a început dezvoltarea psihanalizei prin 1890. Departe de a fi o cercetare ştiinţifică obiectivă, făcută fără implicare emoţională, Freud şi-a dezvoltat teoriile căutând să-şi explice propriile suferinţe psihosomatice, spaima de moarte şi atracţia sexuală faţă de propria lui mamă, Amalia Freud, care era atrăgătoare, caldă şi protectoare. Pe deasupra, Freud a consumat cocaină, pe care o şi propunea ca stimulent şi analgezic. Încă din tinereţe a respins orice religie şi fost foarte interesat de teoria evoluţionistă a lui Darwin. Concepţia lui era că Dumnezeu este o proiecţie a tot ce este mai bun în firea omenească – după cum am spus anterior “un dumnezeu după chipul şi asemănarea omului” – care să-l ajute pe om să-şi împlinească propriile dorinţe. A respins atât iudaismul cât şi creştinismul. Când, în 1937, a fost îndemnat să fugă pentru a se pune la adăpost de nazism, el a declarat că adevăratul lui duşman era Biserica Romano-Catolică. În 1927, în lucrarea “Viitorul unei iluzii”, el punea întrebarea: “Nu putem oare să terminăm odată cu iluziile consolatoare ale credinţelor religioase?” Şi mai spunea: “Religia este infantilă şi străină de realitate. Este dureros să vezi că marea majoritate a oamenilor nu se vor emancipa de această vedere asupra vieţii”.

Apoi, psihanaliza mai are şi o abordare, pe care, în termeni blânzi, am numi-o originală în ceea ce priveşte moralitatea. Pentru psihanalişti nu există principii morale absolute din vreme ce acţiunile morale ale cuiva sunt determinate de motive din subconştient. Apoi există credinţa în determinismul psihic, adică, dacă, de pildă, preşedintele Statelor Unite comite adulter, nu este el de vină, ci aceasta este determinat de experinețele din copilăria lui, care l-au făcut să fie cumva bolnav. Minunat! Cât de uşor poate atunci un om da vina pe altcineva chiar pentru faptele rele pe care le-a comis el însuşi!

O contribuţie însemnată la dezvoltarea psihologiei a avut-o şi Carl Gustav Jung, născut în 1875, fiu al unui pastor reformat elveţian. De reţinut că încă din copilărie Jung considera că el avea două personalităţi. Jung nu a fost atât de pe faţă împotriva credinţei religioase, ci considera că religia ar fi un ansamblu de mituri utile. Şi Jung a venit cu găselniţa „subconştientului colectiv” şi că Dumnezeu ar putea fi privit ca fiind acel subconştient colectiv, care este prezent în subconştientul fiecărei persoane...

Jung a avut practici oculte şi a avut contacte cu spirite pe care le numea arhetipuri şi mai multe scrieri ale lui au fost influenţate de acele entităţi. Jung avea spiritul lui obişnuit pe care-l numea Filimon. Jung spunea: „Filimon şi alte personaje din imaginaţia mea m-au făcut să înţeleg că există în psihicul meu lucruri pe care nu le produc eu, ci se produc ele însele şi au propria lor viaţă. Filimon reprezenta o forţă care nu era în mine însumi. În imaginaţia mea, eu discutam cu el şi el spunea lucruri la care eu nu mă gândeam în mod conştient, pentru că observam clar că el era cel care vorbea, nu eu... ”

Într-o scrisoare către Freud, Jung spunea: “Gândesc că psihanaliza are o misiune mult mai mare decât aceea de a fi o frăţietate etică. Trebuie să-i dăm timp ca să se infiltreze în oameni din mai multe centre, ca să trezească printre intelectuali sentimente pentru simboluri şi mituri, astfel încât, cu blândeţe să-l readucă pe Hristos la statutul de «dumnezeul şoptitor al viţei de vie», ceea ce a şi fost, şi astfel să absorbim forţele extatice instinctuale ale creştinismului pentru a le face cultul şi mitul sacru care erau odată – un festin de bucurie beată în care omul redobândeşte etosul şi sfinţenia unui animal”.

6. Ce fel de ştiinţă este de fapt psihologia?

În mod cert psihologia nu are nimic care să facă din ea o ştiinţă exactă. Dacă în medicină se pot măsura pulsul şi tensiunea arterială, se pot face radiografii, ecografii şi analize care să arate cum anume funcţionează trupul omenesc şi să scoată în evidenţă prin dovezi materiale starea de sănătate sau boală a trupului, în schimb psihologia are ca obiect de studiu ceva care nu este material, astfel încât în psihologie nu există mărimi care să poată fi măsurate prin mijloace fizice. În schimb psihologia dispune de o mulţime de teorii care se perfecţionează an de an, devenind din ce în ce mai sofisticate.

O teorie foarte populară este cea a lui Freud, care consideră că sexualitatea are importanţă primordială în existenţa umană. Fără a nega importanţa sexualităţii, totuşi, văzând că mulţi oameni trăiesc mult peste vârsta la care încetează activitatea sexuală, ajungând la peste 70 de ani, peste 80, ba unii chiar peste 100 de ani, ar rezulta că sexul nu este totul. Dacă ar fi aşa, atunci viaţa omului ar semăna cu ceea ce am

putut vedea într-un film documentar care prezenta un rozător, care, în sezonul de împerechere, nu mânca şi nu făcea nimic altceva decât să alerge pentru a se împerechea cu cât mai multe femele, pentru ca, apoi, la sfârşitul sezonului să moară extenuat. Şi această teorie a lui Freud a fost contestată chiar de Jung şi este şi în prezent contestată de un număr destul de mare de psihologi. Dar sigur că aceia care fac din sex o industrie şi obţin profituri serioase din aceasta au tot interesul ca sexul să fie considerat ca lucrul de cea mai mare importanţă în viaţa omenească, aşa că această teorie, deşi contestată, este în continuare foarte mult popularizată prin mijloacele de mass-media.

Şi interpretările visului şi interpretările cu privire la ceea ce se ascunde în subconştientul omului sunt, de asemenea, chestiuni foarte discutabile. În aceste condiţii ajungem la o chestiune de credinţă. Ce credem mai curând? Ceea ce spune Scriptura, sau ceea ce spun doctorii în psihologie? Oare nu putem privi mulţimile de psihoterapeuţi ca pe nişte "păstori plătiţi" – şi cine apelează la serviciile lor ştie cât de bine sunt plătiţi! – de felul celor cărora profetul Ezechiel le spune din partea Domnului: "Voi mâncaţi grăsimea şi vă îmbrăcaţi cu lâna; înjunghiaţi pe cele îngrăşate, dar turma n-o paşteţi. Pe cele slabe nu le-aţi întărit, nici nu le-aţi vindecat pe cele bolnave" (Ezec. 34.4-5)? Oare pot ei să fie cu adevărat de folos pentru a vindeca suferinţele când ei neagă din start că principala problemă a omului este păcatul care îl pune pe om împotriva Dumnezeului creator, împotriva Aceluia prin care sunt susţinute toate lucrurile din univers?

Parcă deja aud proteste vehemente, ba chiar huiduieli şi insulte. Mulţi vor spune: "Dar sunt nişte interpretări tendenţioase! Psihologia nu este numai teorie, ci şi practică! Şi sunt şi rezultate pozitive".

Atunci ia să privim la metodele ştiinţifice pe care le pot folosi psihologii. Pentru verificarea teoriilor, cum nu avem mărimi fizice măsurabile şi cuantificabile, rămâne ca metodă clar ştiinţifică efectuarea de experimente. Problema critică atunci când este vorba de experimente în psihologie este că subiecţii experimentelor trebuie neapărat să fie oameni - neputând face experimente pe animale, ca în cazul testării unor medicamente noi, de exemplu -, şi, fiind oameni, trebuie ca acele experimente să nu le producă traume psihice grave... Şi totuşi s-au făcut unele experimente foarte serioase. Să vedem în continuare, pe scurt, cum au decurs câteva experimente.

Întâi să vedem cadrul în care a fost făcut experimentul. La procesele de la Nuremberg, cei mai mulţi nazişti acuzaţi au pledat mergând pe ideea: "Nu am avut eu intenţii rele, ci nu am făcut nimic altceva decât să execut ordinele primite de la autorităţi". S-a pus atunci întrebarea în ce măsură autoritatea poate să-l determine pe cineva să comită crime. Aşa că, în 1961, la Universitatea Yale, profesorul Stanley Milgram a făcut un experiment. Subiectului experimentului i se spunea că are rolul de a fi un "profesor" care trebuie să-şi supună "elevul" la un test de memorie, şi, ori de câte ori "elevul" dădea un răspuns greşit, "profesorul" trebuia să-i administreze un şoc electric. Subiectului experimentului i se spunea că experimentul ar avea scopul de a urmări în ce măsură pedepsele stimulează atenţia pentru a da răspunsuri bune. Şi un ins într-un halat alb supraveghea experimentul ca să fie sigur că "profesorul" chiar îi administra şocul electric "elevului" atunci când acesta din urmă greşea. Şi subiectului experimentului i se spunea că şocurile electrice porneau de la tensiunea de 45V, şi, la fiecare răspuns greşit consecutiv, tensiunea electrică urma să crească cu o treaptă. "Elevul" era de fapt un actor care mima că ar fi electrocutat, iar butoanele pe care le manipula subiectul experimentului nu dădeau de fapt nici un şoc electric, ci erau puse doar pentru a reprezenta mijlocul prin care "profesorul" aplica pedeapsa pentru răspunsul greşit. Care credeţi că a fost efectul? Între 60% şi 66% din subiecţii experimentului au continuat să administreze şocuri electrice până la tensiunea maximă de 450V chiar şi după ce "victima" era inconştientă! Şi cei mai mulţi subiecţi nu au început să aibă obiecţiuni decât când tensiunea a ajuns la 300V.

Ca o variaţie a experimentului anterior, Charles Sheridan şi Richard King, au mers mai departe şi pus un căţel să "răspundă", în experimentul lor însă şocurile electrice fiind reale. 20 din 26 de subiecţi au mers până la tensiunea maximă... Deci iată că omul nu se dă în lături de a tortura un animal sau chiar un om dacă o "autoritate" îşi "asumă răspunderea" pentru faptele rele.

Mai prezentăm încă un experiment. La Universitatea din Stanford, în 1971, psihologul Philip Zimbardo a făcut un experiment cu scopul de a vedea cum îi afectează captivitatea în închisoare pe gardieni şi pe prizonieri. Subiecţii experimentului au fost oameni obişnuiţi care s-au oferit în urma unui anunţ în ziar şi au fost apoi supuşi unor examene medicale şi psihologice pentru ca să se verifice că erau într-o bună stare de sănătate fizică şi mintală. Voluntarii au fost împărţiţi în mod arbitrar în două grupuri: 12 gardieni şi 12 prizonieri. Zimbardo însuşi a jucat în experiment rolul de director al închisorii. Şi simularea ar fi fost să dureze numai două săptămâni (nu luni sau ani de zile, cât durează pedepsele obişnuite cu închisoarea). Ce putea ieşi rău? Totuşi rezultatul a fost că, nu mai târziu decât a doua zi, falşii prizonieri au făcut o răzmeriţă baricadându-şi celulele cu paturile. Ca răspuns "legitim", gărzile i-au stropit cu extinctoarele. Şi "Închisoarea Stanford" s-a transformat de atunci într-un iad. Unii dintre "gardieni" i-au obligat pe "deţinuţi" să doarmă dezbrăcaţi pe ciment. Le-au restricţionat dreptul de a folosi toaletele. Ba i-au şi forţat să cureţe toaletele cu mâinile goale. Şi mai incredibil este că, atunci când "prizonierilor" li s-a promis o eliberare, care apoi le-a fost anulată, ei nu au cerut să înceteze experimentul, deşi nimic nu îi obliga să continue. Peste cincizeci de persoane de afară au urmărit experimentul, dar abia în a şasea zi Zimbardo a hotărât să pună capăt experimentului, la care mai mulţi "gardieni" s-au arătat tare dezamăgiţi. Repetăm că subiecţii experimentului nu erau psihopaţi, ci fuseseră supuşi la controale medicale şi psihologice care să arate că ei se înscriu în limitele în care se poate spune despre cineva că este "un om normal"...

Ce arată aceste experimente? Nu cumva vin bine în sprijinul afirmaţiei făcute de Scriptură cu aproximativ un mileniu înainte de Hristos: "Yahve a privit din ceruri peste fiii oamenilor, ca să vadă dacă este vreunul cu pricepere, care-L caută pe Dumnezeu. Toţi s-au abătut, toţi s-au stricat; nu este nici unul care să facă binele, nici unul măcar" (Ps. 14.2-3). Iată că, şi privind la rezultatele acestor experimente, afirmaţiile Scripturii: "am fost născut în nelegiuire şi în păcat m-a zămislit mama mea" (Ps. 51.5) şi "printr-un singur om păcatul a intrat în lume, şi prin păcat moartea, şi astfel moartea a trecut asupra tuturor oamenilor, pentru că toţi au păcătuit" (Rom. 5.12) par a fi extrem de adevărate.

Un alt domeniu în care psihologia s-a dovedit extrem de utilă este cel al descoperirii criminalilor în serie cu ajutorul psihologilor criminalişti, care caută modele de comportament şi fac predicţii cu privire la modul de viaţă al criminalilor în serie şi indică în ce fel de cercuri ar trebui ei căutaţi.

Dar, veţi spune, pe bună dreptate, că psihologia nu se ocupă numai de crime şi torturi, ci că ar putea veni în ajutorul omului normal, care are totuşi unele probleme la şcoală, la locul de muncă sau în familie. Întâi de toate, mai subliniez încă odată că experimentele anterioare au avut ca subiecţi "oameni normali" şi arată de ce pot fi capabili "oamenii normali" în anumite condiţii. Apoi, în cele ce urmează, vom vedea ce fel de efecte poate avea psihoterapia asupra unor oameni normali.

7. Psihoterapia poate chiar să creeze probleme

Psihoterapeuţii afirmă că îi ajută pe oameni în rezolvarea problemelor lor psihologice: complexe de inferioritate, temeri de fel de fel, fobii, etc. Sigur că ei sunt buni cunoscători ai firii omeneşti şi ştiu să se facă plăcuţi oamenilor, chiar atât de plăcuţi încât oamenii îi plătesc cu bani grei pentru ca să se aşeze pe canapea în cabinetele lor şi să capete o oarece pace vărsându-şi amarul înaintea lor. Dar oare cât de buni cunoscători sunt ei de fapt? Scriptura spune: “Inima omului este nespus de înşelătoare şi fără speranţă de vindecare: cine poate s-o cunoască? Eu, Domnul, cercetez inima, Eu încerc rărunchii...” (Ier. 17.9-10). Dacă este să credem Scriptura înseamnă că unicul mijloc de a cunoaşte într-adevăr, în mod corect ce este în inima unui om este ca acela care întreprinde această cercetare a inimii altuia să fie în părtăşie cu Domnul şi ca Domnul să-i descopere ce are pe inimă cel cercetat. Astfel, Domnul Isus “nu avea nevoie să-i mărturisească cineva despre om, pentru că El Însuşi cunoştea ce era în om” (Ioan 3.25). Şi apostolul Pavel le scria corintenilor: “Râvniţi cele spirituale, dar mai ales să profeţiţi” (1 Cor. 14.1) şi “dacă toţi profeţesc şi ar intra vreun necredincios sau unul neştiutor, el este convins de toţi, este judecat de toţi, tainele inimii lui sunt arătate; şi astfel, căzând cu faţa la pământ, I se va închina lui Dumnezeu, spunând că Dumnezeu este cu adevărat între voi” (1 Cor. 14.24-25). Profeţia, în sensul de aici înseamnă a le vorbi oamenilor din partea lui Dumnezeu, iar un credincios care este în părtăşie cu Domnul poate avea descoperiri şi pentru alţi oameni, fie ei credincioşi, fie necredincioşi, şi astfel poate ajunge să cunoască inima unui om mai bine chiar decât ar putea-o cunoaşte un doctor în psihologie. (Şi aici mă văd nevoit să fac această paranteză pentru a atrage atenţia asupra unor confuzii care am constatat că există în unele cazuri între cei credincioşi. Am auzit pe unii credincioşi spunând că o anumită soră sau un anumit frate “profeţeşte”, cum că a spus diferite lucruri despre alţi fraţi sau surori şi acele lucruri s-au dovedit adevărate. Dar oare acele lucruri le-a spus altora pentru că Domnul i-a spus să spună acele lucruri, sau este vorba doar de cineva care are ceva aptitudini de psiholog – chiar fără să fi urmat studii de specialitate – şi le vorbeşte altora despre deducţiile psihologice pe care le-a făcut, şi, fiind vorba de cineva care-L mărturiseşte pe Isus ca Domn, automat, credincioşii zic că profeţeşte. Dar, dacă privim la ceea ce le-a spus apostolul Pavel corintenilor constatăm că persoana care profeţeşte i se adresează din partea Domnului direct subiectului profeţiei, acesta din urmă recunoscând în final autoritatea lui Dumnezeu. Pe când deseori aceste persoane cărora le merge faima că profeţesc vorbesc unor persoane despre altcineva, care, de regulă, nu este de faţă, practicând un fel de bârfă în care prezintă nişte deducţii psihologice, pe care credincioşii mai naivi le iau drept profeţii).

Acum, ce se petrece de fapt în cabinetul unui psiholog? Ştim că şedinţele de psihoterapie sunt la fel de secrete pe cât sunt confesiunile înaintea preotului. (Deci, iată cine a luat în timpurile moderne locul preoţilor!) Şi este clar că acela care vine la un psihoterapeut se prezintă cu nişte probleme pe care nu ştie să le rezolve, cu nelinişti, temeri şi fel de fel de tulburări, şi are încredere că psihoterapeutul îl va ajuta să se simtă mai bine, pentru că, dacă nu ar avea încredere, nu s-ar duce la psihoterapeut. Atunci, acel psihoterapeut chiar îl ajută, sau mai curând profită de el şi îi creează şi mai multe probleme, pe care tot el pretinde că i le va rezolva, făcându-l pe pacient şi mai dependent de el şi taxându-l şi mai mult? Îmi veţi spune: “Dar iarăşi arunci acuzaţii gratuite!” Să vedem în continuare câteva cazuri.

Un detectiv particular s-a prezentat la un psihoterapeut dându-se drept pacient. Şi s-a plâns înaintea psihologului de coşmaruri şi tulburări ale somnului. La cea de-a treia vizită la psihoterapeut, acesta i-a spus “pacientului” că a fost victima unui incest! Ceea ce, evident, nu fusese niciodată!

Într-un alt caz, în 1993, o angajată a CNN s-a dat drept pacient la un psihoterapeut. Şi, în timpul şedinţelor, avea şi o minicameră care transmitea şedinţa de psihoterapie. Cercetând cauzele depresiei pacientei, care se plângea şi de dificultăţi în căsătorie, psihoterapeutul din Ohio, după a treia şedinţă a ajuns să pună diagnosticul că era “supravieţuitoarea unui incest” şi nu numai atât, ci i-a spus pacientei că era un “caz clasic”. Apoi, când pseudopacienta a spus că nu-şi amintea aşaceva, psihoterapeutul i-a spus că era un caz tipic de memorie reprimată pentru că ea nu mai voia să-şi amintească ceva atât de groaznic. Din punct de vedere logic pare posibil, dar aşa ceva nu se întâmplase deloc!

Şi au existat în Statele unite mai multe cazuri când oameni nevinovaţi au fost târâţi în tribunale fiind acuzaţi de pedofilie, incest şi ritualuri sataniste pe baza unor “mărturii” produse de psihoterapeuţi prin “descoperirea amintirilor reprimate”.

Într-un caz, o femeie de şaptezeci de ani a fost acuzată de cele două fiice ale ei, cea mai în vârstă dintre ele având 48 de ani la data intentării procesului, că le-ar fi violat, sodomizat, forţat la sex oral, că le-ar fi torturat cu şocuri electrice şi le-ar fi implicat în ucideri rituale de copii. Amintirile au fost “recuperate” prin psihoterapie în 1987 şi 1988. Juriul a găsit pârâta vinovată numai de neglijenţă şi nu a considerat că ar fi avut intenţii de a face rău şi nu a dispus să dea compensaţii băneşti. Erau reale acele amintiri?

În martie 1997, Nadean Cool şi-a dat în judecată psihoterapeutul pentru implantarea de amintiri false, iar tribunalul l-a găsit vinovat pe psihoterapeut şi a hotărât ca el să plătească despăgubiri de 2,4 milioane de dolari pentru cei aproape zece ani de şedinţe de psihoterapie, pe parcursul cărora îşi convinsese pacienta că avea vreo 120 de personalităţi (ce mai multiplicitate! Cred că depăşeşte ceea ce şi-a putut imagina Jung!), că participase la un cult satanic, că fusese violată şi făcuse sex şi cu animale, ba mai şi fusese martoră la uciderea unui prieten!

Şi au fost mult mai multe cazuri de practici vătămătoare ale psihoterapeuţilor, dar mă opresc aici deoarece scopul acestei scrieri nu este acela de a inventaria cazurile de malpraxis în psihoterapie.

Psihologul Elisabeth Loftus (deci, cineva de pe poziţia “dinăuntru”, nu un “profan”, ca autorul acestei scrieri) spunea: “Ca în vânătorile de vrăjitoare de odinioară, astăzi oamenii sunt acuzaţi şi chiar condamnaţi la închisoare pe baza unor «dovezi» rezultate din vise şi flashback-uri – amintiri care nu existau înainte de terapie”.

Am văzut deci cazuri de formare de amintiri false sub influenţa – să fie în mod voit, sau din greşeală? – psihoterapeutului. Dar, oare cât de uşor şi cum se pot forma asemenea amintiri false? Pentru a răspunde al această întrebare, Elisabeth Loftus, de la University of Washington, Seattle, a gândit să facă anumite experimente. Sigur că problema cea mai serioasă era ca acele experimente să nu ducă la traume psihice. Cum anume să se creeze o amintire falsă, adică despre un eveniment care nu a avut loc de fapt, şi aceasta fără a produce tulburări psihice grave persoanei căreia i se implantează amintirea falsă? Scenariul a fost creerea amintirii false despre cum, fiind copil, subiectul s-a pierdut într-un mall. Subiectul a fost un băiat de 14 ani, Chris, căruia i s-a dat să citească despre anumite evenimente din copilăria lui timpurie relatate de mama lui şi de fratele lui mai mare. Amintirea falsă a fost introdusă într-un paragraf scurt printre mai multe paragrafe care spuneau despre evenimente reale. Apoi, după ce a citit odată relatările scrise de mama lui şi de fratele lui, Chris a primit indicaţia ca, timp de cinci zile, să scrie în fiecare zi despre fiecare eveniment, iar, dacă nu-şi amintea deloc, să scrie simplu: “Nu-mi amintesc”. Pe parcursul celor cinci zile, Chris şi-a “amintit” din ce în ce mai bine cum se pierduse în mall. Şi-a amintit de teama că nu avea să-şi mai vadă familia, apoi de

“tipul simpatic” care l-a salvat, apoi şi de muştruluiala pe care i-a tras-o mama lui după ce l-a regăsit.

În alt experiment, 24 de persoane au fost solicitate să-şi amintească un eveniment relatat de o rudă sau cunoştinţă apropiată. Trei dintre evenimentele relatate erau adevărate, iar al patrulea era o “amintire falsă”. Rezultatul a fost că 68% din evenimentele reale au fost reţinute ca amintiri, iar 7 din cei 24 şi-au “amintit” total sau parţial evenimentul fals. Şi cei care şi-au “amintit” evenimentul fals au adăugat din ce în ce mai multe detalii la fiecare “reamintire”.

8. Ce se cuvine pentru creştin când psihoterapia este la modă?

Nu cumva ceea ce am văzut nu face decât să întărească ceea ce spune Scriptura: “Blestemat este omul care se încrede în om şi care îşi face carnea braţ al său şi a cărui inimă se depărtează de Domnul” (Ier. 17.5)? Cât de multă încredere ar fi să aibă un creştin într-un psihoterapeut? Sigur că ar fi o exagerare să zic toţi psihoterapeuţii ar fi nişte escroci sau nişte incompenenţi. Dar pentru un creştin adevărat este clar că numai Domnul poate cunoaşte într-adevăr ce este în inima omului şi tot numai El are soluţia cea mai bună pentru orice problemă a sufletului. Dacă un creştin se gândeşte totuşi să apeleze la un psihoterapeut, atunci prima chestiune pe care trebuie s-o aibă lămurită în legătură cu acel psiholog ar fi care este atitudinea lui faţă de Cuvântul lui Dumnezeu, sau, mai curând, care este atitudinea lui faţă de Hristos? Dar şi aici pot fi capcane pentru că există şi psihologi care se declară creştini, dar nu abandonează de teoriile psihologice care sunt contrare Scripturii. Creştin fiind, cum poţi atunci recunoaşte un psiholog care este creştin? Răspunsul este simplu: nu poţi. Pentru că apostolul Pavel îi spunea lui Timotei: “Domnul îi cunoaşte pe cei care sunt ai săi şi cine rosteşte numele Domnului să se depărteze de nedreptate” (1 Tim. 2.19). Şi, dacă apostolul Pavel spunea aceasta referindu-se la oameni în general – că numai Domnul îi cunoaşte pe ai săi, şi omul nu poate fi sigur care sunt ai Lui Hristos -, cu cât mai mult este valabil aceasta atunci când este vorba de oameni care sunt intelectuali şi care au abilitatea de a se face plăcuţi? Nu spun că nu se poate să fie şi psihoterapeuţi creştini, dar dacă ei lucrează într-adevăr în părtăşie cu Domnul şi ceea ce le spun ei pacienţilor este într-adevăr din partea Domnului (aşa cum îşi exprima Pavel dorinţa faţă de credincioşii din Corint), atunci cum îşi vor taxa ei pacienţii pentru faptul că le administrează ceea ce a primit gratuit de la Domnul, prin harul Lui?

9. Manipularea psihologică – mijloc al “stăpânitorului lumii acesteia”

Nu-i aşa că Satan se foloseşte în mod extrem de abil de problemele psihologice tocmai pentru a-l depărta pe om de Domnul Isus, singurul la care este rezolvarea pozitivă a tuturor problemelor? Dar vrăjmaşul acţionează nu numai la nivel individual, lucrând asupra acelora care au unele tulburări şi se hotărăsc să urmeze o psihoterapie, deoarece canapelele tuturor psihoterapeuţilor din lume nu sunt în măsură să satisfacă ambiţiile lui, care doreşte să stăpânească peste toţi oamenii, şi mai ales peste cei mai inteligenţi şi educaţi şi capabili, ca să-i depărteze de Hristos. Atunci el acţionează pe scară largă prin mijloacele mass-media şi prin educaţie.

Să vedem un exemplu banal, chiar “nevinovat”, care ne ilustrează cum se poate face manipularea în masă.

Un anunţ publicitar descria cum cei care vizitează Disneyland sunt întâmpinaţi de Buggs Bunny, care le strânge mâna. Aproape o treime din cei care chiar vizitaseră Disneyland au spus că-şi aminteau că i-a întâmpinat Buggs Bunny şi că le-a strâns mâna. Dar Buggs Bunny este un personaj al companiei Warner, asupra cărora Disney nu are drepturi, aşa că era imposibil să se fi întâmplat ceea ce spunea acel anunţ. Şi anunţul era fals. Iată cât de simplu pot fi făcuţi mulţi oameni să creadă ceva fals chiar şi prin informare dintr-o singură sursă. Dar dacă mai multe ziare, reviste, posturi de televiziune şi radio şi site-uri de pe internet împreună susţin aceleaşi lucruri?

O chestiune în care se practică dezinformarea în masă este cea cu privire la raportul dintre credinţa în Dumnezeu şi ştiinţă. Este din ce în ce mai răspândită ideea că ştiinţa este incompatibilă cu credinţa în Dumnezeu. Totuşi, ce arată anumite sondaje, cărora nu li se face publicitate? În 1916, la întrebarea dacă cred într-un Dumnezeu personal adresată unor oameni de ştiinţă, 41,8% au răspuns că da, 41,5% că nu, iar 16,7% s-au declarat agnostici. În 1996, la aceeaşi întrebare adresată unor oameni de ştiinţă, 39,6% au răspuns da, 45,5% nu, iar 14,9% s-au declarat agnostici. Percepţia publică este net diferită de ce arată acest sondaj pentru că există o grijă deosebită pentru ca în mass-media să fie răspândite mai ales ideile contrare credinţei în Dumnezeu.

Postul de televiziune National Geographic, care are multe emisiuni bune de ştiinţă popularizată şi contribuie în mod semnificativ la formarea unei culturi pentru omul modern se remarcă, printre altele, şi prin modul în care, oricând este vorba despre Biblie, nu doreşte câtuşi de puţin să admită că ea ar putea să fie inspirată de Dumnezeu. De exemplu ei au un serial numit “Biblia Dezvăluită” (Bible Uncovered), ca şi cum Biblia ar fi o carte extrem de greu de înţeles, iar specialiştii în istorie, arheologie, antropologie şi filozofii cu care realizează ei emisiunile ar fi în măsură să-i lămurească pe bieţii oameni care, fie că sunt induşi în eroare de acea carte, fie că nu înţeleg nimic. Tipic este ca, în acest gen de emisiuni, ei să prezinte defilând cu o viteză ameţitoare anumite pagini din Biblie – atât de repede încât nimeni să nu poată citi mai mult decât două cuvinte din zece -, după care specialiştii lor spun ceea ce consideră ei pe marginea unui text care nu a fost prezentat complet şi în context, căutând să discrediteze Biblia. S-a făcut o publicitate imensă pentru “Evanghelia după Iuda”. Ca şi cum Iuda, cel care s-a sinucis, ar fi înţeles ce se petrecea mult mai bine decât toţi ceilalţi apostoli şi evanghelişti care au scris cărţile Noului Testament. Dar, la o analiză la rece putem înţelege că Iuda s-a sinucis din motivele în general obişnuite pentru care se sinucid oamenii şi azi: simţea că viaţa era pentru el o povară – fiind copleşit de vinovăţie – şi nu avea nici un fel de speranţe pentru viitor. Atunci cum ar fi putut el să fi înţeles mai bine realitatea decât ceilalţi ucenici ai lui Isus, care au scris Noul Testament. Iar, dacă cele patru evanghelii cuprinse în Biblie au fost scrise chiar de aceia ale căror nume le poartă în titlu, scrierea intitulată “Evanghelia după Iuda” nu se poate să fi fost scrisă de Iuda însuşi, ci cel mai probabil de altcineva, la câtva timp după sinuciderea lui Iuda. Şi, oare cei care iau de bună “Evanghelia după Iuda” cunosc măcar ce înseamnă “evanghelie”? Probabil că nu. Pentru că, din vreme ce în greacă “evanghelie” înseamnă “veste bună”, şi ce veste bună ar putea să ne dea cineva care s-a sinucis? Nu-i aşa că este un nonsens monumental?

Şi uneori mai sunt produse şi explicaţii aşa-zis ştiinţifice pentru miracolele relatate în Biblie. De exemplu, odată, un “om de ştiinţă” a venit cu o explicaţie pentru moartea subită a unor persoane care s-au atins de chivotul mărturiei în mod nepotrivit (vezi 1 Samuel 6 şi 2 Sammuel 6). Acel ins, cu autoritatea pe care o dă în zilele noastre un post TV celebru, spunea că chivotul ar fi un fel de condensator care se încărca cu

electricitate pur şi simplu stând în deşert. Pentru cine ştie foarte puţină fizică şi habar nu are de inginerie electrică poate părea valabilă explicaţia că aurul cu care era poleit chivotul pe dinăuntru era o armătură a condensatorului, aurul de dinafară era altă armătură a condensatorului, iar lemnul de salcâm era dielectricul. Dar, socotind grosimea “dielectricului” de lemn de salcâm, rezultă o distanţă mare între cele două “armături”, ceea ce ar face ca acel “condensator” să aibă o capacitate foarte mică, astfel încât ar fi nevoie de o tensiune electrică foarte mare pentru a-l încărca suficient ca să zgâlţâie zdravăn pe cineva. Şi de unde ar fi fost să vină acea tensiune electrică? În plus, acel “om de ştiinţă” a avut grijă să uite detaliul cu privire la chivot care pune capac chiar la propriu acelei teorii: “capacul ispăşirii” făcut din “aur curat”, care, pus pe deasupra, “scurtcircuita armăturile condensatorului” (în ipoteza că foiţele de aur de dinăuntru nu se uneau cu cele de dinafară, ceea ce, conform cu descrierea chivotului, este foarte puţin probabil) făcând absolut ridicolă acea teorie. Iată ce fel de argumente “ştiinţifice” sunt folosite uneori ...

Dar, dacă cele mai imense minciuni sunt răspândite de organizaţii care au autoritate în societate, atunci ele sunt luate drept realităţi de cei mai mulţi oameni.

Şi apoi, tot aşa, nu numai în mijloacele mass-media, ci şi în şcoli se susţine cu tărie teoria evoluţionistă avansată de Darwin în secolul al XIX-lea ca fiind unica teorie ştiinţifică, deşi în circa un secol şi jumătate s-au găsit mai multe dovezi care ar fi contrare acestei teorii.

Dacă atunci când apostolul Pavel le scria tesalonicenilor că “taina fărădelegii lucrează”, această lucrare nu era atât de evidentă, acum este izbitor de clar că se apropie momentul când “cel care o opreşte acum va fi luat din cale” şi va fi descoperit “omul păcatului”, care cu “putere şi semne şi minuni ale minciunii” îi va duce în rătăcire total pe cei care “n-au primit dragostea adevărului, ca să fie mântuiţi” (v. 2 Tes. 2.3-12). Şi atunci nu numai cei stupizi şi cei neinstruiţi vor crede miniciunile antihristului, ci lucrurile vor fi de aşa natură încât toate mijloacele tehnice şi toate puterile “paranormale” vor conlucra în aşa fel încât şi cei mai inteligenţi şi cei mai capabili oameni vor fi induşi în cea mai tragică eroare cu putinţă, care îi va duce la pierzarea eternă.

Având această perspectivă: pentru noi că va veni Domnul nostru Isus şi vom fi în eternitate în prezenţa Lui, bucurându-ne de El, singurul care poate satisface inima omului, iar pentru lume că, după ce Adunarea va fi luată de pe pământ, toţi cei care nu au crezut evanghelia harului vor fi duşi la pierzare urmând minciunile antihristului, cum ar trebui nu să ne întristeze “necazul nostru uşor de-o clipă”, care “lucrează pentru noi, mai presus de toate, o greutate eternă de glorie”, ci să fim preocupaţi mai mult de faptul că atât de mulţi oameni Îl resping pe Domnul Isus se îndreaptă spre pierzare şi să căutăm să li-L prezentăm pe Cel care este “calea, adevărul şi viaţa”.

clickbible.org